Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI					
	Phủ, Tổng-đốc, Tuần-phủ, Bố-chính, Án-sát	Kinh-lược, Đốc-học	Chủ nhà in Quan-hải tùng-thư	Bắc-kỳ, Trung-kỳ	Nam-kỳ, Đại-Pháp, Cao-Miên, Ai-lao	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$00	6$30	6$30	6$00	9$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

BIBLIOTHÈQUE LEGAL 441

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au cm/m. de hauteur, sur 0 = 065 de large.
Une seule insertion . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel . . . . .
Par contrat annuel . . . . .
insertion . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái mục-đích hội Quan-lại ái-hữu

Phàm các hội ái-hữu lập ra, như hội ái-hữu các tòa các sở, hội ái-hữu các nghề các nghiệp đều để bênh vực cái quyền lợi của riêng một đảng phái mình. Hội quan lại ái-hữu ở Bắc-kỳ mới lập ra đây, đã gọi là hội ái-hữu, thì cũng không ngoài một cái mục-đích ấy, cũng để mà bênh vực cái quyền lợi một hạng người trong quan-giới với nhau. Vậy muốn hiểu rõ cái mục-đích hội ấy thế nào, phải nên nhận định cái quyền lợi quan-trường là thế nào đã.

Cái quyền-lợi quan trường có thể chia làm hai thứ : một là cái quyền lợi vô hình; hai là cái quyền lợi vô hình. Cái quyền lợi hữu hình như là phẩm hàm, vị thứ, lương bổng, vinh phụ mẫu, ấm thê tử, điều đó thì hiển-nhiên dễ thấy, ai cũng biết cả rồi, không cần phải chuẩ thuật ra đây làm chi nữa. Đây chỉ xin kể rõ về cái quyền lợi vô hình. Cái quyền lợi vô hình là gì ? tức là cái danh dự ông quan vậy. Vô luận nước nào, dù là nước lập-hiến, hay là nước cộng-hòa, cái danh dự ông quan vẫn cao quí hơn cả các giai-cấp người trong xã-hội ; nhất là ở vào một nước theo cái chế-độ quân-chủ như nước ta, cái lòng tôn trọng ông quan đã in sâu vào não-chất người dân, dân coi ông quan chẳng những là người cầm quyền cai trị mình, mà lại còn coi là cha mẹ mình, sư-trưởng mình, thì cái danh-dự ông quan lại càng cao quí lắm. Nhưng cái danh-dự ấy bởi đâu mà có ? Là bởi cái đạo-đức ông quan, cái chính-tích ông quan ; đạo đức toàn, chính tích tốt thì danh-dự còn ; đạo-đức truy-lạc, chính tích đê-hèn thì danh-dự mất. Trước đem lịch-sử từ xưa đến nay mà xem đi xét lại, những bậc danh-nhân hiền-lại, để tiếng thơm cho người đời sau khen ngợi, chỉ thấy kể những ông nào trung-ái, ông nào thanh-liêm, ông nào chính trực từ huệ, mà không thấy kể gì đến chức vị cao thấp, lương lộc ít nhiều. Coi thế thì biết cái quyền lợi hữu hình chỉ hưởng thụ được trong một lúc đương chức phục sự, mà cái quyền lợi vô hình thì còn lại vinh viễn ngàn muôn đời. Huống chi đạo-đức đã truy-lạc, chính-tích đã đê-hiệt, mà bỏ mất cái danh-dự là cái quyền lợi vô hình, thì quốc-luật vương-pháp tất không dung, cái quyền lợi hữu hình cũng chưa chắc đã bảo-thủ cho vững được, cho nên nói rằng bênh vực cái quyền lợi trong quan-giới, thì cái quyền lợi vô hình cần phải giữ-gìn cho cẩn thận hơn là cái quyền lợi hữu hình.

Nay làm thế nào mà giữ được cái quyền-lợi vô hình đó cho khỏi mất. Phụng độc bộ « Ngự biên tự huấn lục » của đức Dực-tôn chép những lời tử dụ của đức Chương-thái-hậu từ XI quyển II nói : « . . . . . .

. . . . Nhưng mà cái của bất nghĩa cũng chẳng được bao lâu, không dấy một vài lời đã hết sạch ngay cả, con cháu cũng khổ, thiên hạ chê cười ; sao bằng những người làm nhân làm nghĩa, phúc để lâu dài về sau. » Lại tờ XXVI nói : « Triều-đình thiết quan phẩm chức là để giúp vua trị dân, phải nên tru-ái công trung, nghĩ sao cho khỏi phụ chức trách mới phải ; thế mà thường nghe quan lại làm kẻ tham tàn, không việc gì là không ăn liền, hoặc lừa của người ta mà trái phép cũng có, hoặc xử hiếp người ta mà bỏ nhẹ cũng có ; thậm chí đến nhà người ta mà sách nhiễu, không có một chút nào đoái đến liêm sỉ, chỉ vụ ích mình, không cần người nói. » Rành-rành thánh huấn, thật là một cái khuôn vàng thước ngọc cho quan-giới nước ta. Muốn giữ cái quyền lợi vô hình là cái danh dự ông quan, thì cần phải dưỡng cái đức thanh-liêm là trước hết. Nhưng làm quan mà chỉ có một cái đức thanh-liêm cũng chưa đủ. Cổ ngữ có nói rằng : « Có người không ăn lộc mà cũng làm có ích cho nước, chưa nghe có người ăn lộc mà lại không làm có ích cho nước bao giờ ». Này, nhà nước vì sao mà phải lấy tô thuế của dân để nuôi quan ? Bởi vì quan là người có cái tài giúp đỡ lợi dân đó mà thôi. Giả như có một ông quan, lẽ-lại không thêm lấy một tí ti, mà dân khổ-sở không cứu vớt được, việc gian ngay không xử đoán được ; chiều lệ lên ngôi công-đường mà bịt tai nhắm mắt, để cho nha lệ tác tệ ở dưới, trộm cướp quấy nhiễu trong dân.....Làm một ông quan, đã phải có cái đức thanh-liêm, mà lại biết tùy cái chức vị của mình, làm hết cái phận-sự của mình, thì cái danh dự ông quan là cái quyền lợi vô hình của mình mới thật là hoàn toàn vô khuyết vậy.

Hội Quan-lại ái hữu mới lập ra đây cái mục-đích cũng chính là để bênh vực cái quyền-lợi trong quan giới ta ; nhưng giữ quyền-lợi là giữ cả cái quyền lợi vô hình, chứ không những là giữ một cái quyền-lợi hữu hình đâu. Nếu cái mục-đích ấy mà đạt tới được, cái quyền-lợi vô hình của ông quan là cái danh dự cao quí kia mà giữ được thật chu-toàn, thì quan-trường ta sau này chắc rửa được hết cái tệ tập tham-ô, mà dân ta sẽ được thụ huệ vô cùng vậy.

P.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ
của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. $1.00

ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYẾT TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền nước gởi ngoài.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 Septembre 1922

Một lễ khánh-thành

Quan Poincaré đã chủ tọa lễ khánh thành kỷ-niệm đài nhà sử học Albert Sorel đặt tại Honfleur. Quan thủ-tướng có đọc diễn-văn khen ngợi những sách của nhà sử học ấy, là những sách chuyên khảo cứu về các cương giới của nước Đại-Pháp, mà tác giả có phô bày cái tài điện, các trận chiến thắng, các cuộc thất bại của nước Đại-Pháp.

Cuộc bơi qua bể Manche

Hai người Hoa-kỳ tên là James Richard, và Charles Tosh dự cuộc thi bơi qua bể Manche đã chịu bỏ không bơi được.

Nước Hà-lan và nước Pháp

Quan Nguyên soái các đạo binh nước Hà lan đã tặng các phi-tướng trong đội phi-cơ từ Metz đến dự cuộc bay ở Rotterdam một vòng lá liễu.

Việc nước Nga

Theo như lời báo *Times* thì từ khi xảy ra cuộc cách mệnh đến giờ ở nước Nga số người phải xử tử tính ra như sau này :

6.775 viên giáo-sư, 8.800 thầy-thuốc, 365.250 các nhà học thức khác, 1.243 thầy tu, 54 850 viên quan võ ; 192 350 người thợ, và 815.100 người nhà quê.

Động đất ở Đài loan

Ở Taihoku (Đài loan) động đất, tổn hại nhiều lắm.

Việc nước Hy-lạp

Đội chiến-thuyền Hy-lạp sẽ đến Smyrne.

Có tin rằng việc đòi nước Hy-lạp xin Đồng-minh lập tức cứu trợ cho là một tin đồn sai không có.

Theo như lời chánh-phủ Hy-lạp lại cho ngày 1er Septembre thì quân lính vẫn tự lui, chứ không phải quân bên thù đánh đuổi. Còn như đất Ezkichir đã bị lệnh rút quân về từ mấy bữa nay, hiện nay đã rút về xong rồi.

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Dạy học bằng vô-tuyến-điện

Ở bên nước Mỹ, vô-tuyến-điện ứng dụng thật có tiến bộ rất mau. Nhiều trường đại-học-đường tính dùng vô tuyến-điện để giảng-thụ cho Tây ban nha, chữ Pháp, chữ Latin và các khoa học kinh-tế, pháp-luật, tâm lý. Hiện có vài ông thầy giáo ở trường Tufts College đã thực hành cái ý tưởng ấy ; đa-số đốc trường kiêm chức thầy giáo và tiếng cáo-đại ông Charles Ernest Jay chấp-nhiệm ; đang thử ông nghe thấy cho thanh-âm phóng-đại ra được, để tiện cho nhiều người nghe chung một cái ống nghe ; những bài giảng dạy thì dùng toàn lối văn thông tục, cho ai nấy nghe đều được dễ hiểu.

Lại ở một cái điện-thoại Wjis, ngày nào cũng có báo cáo tin tức cho mọi nhà, bằng điện-thoại ; ngày chủ-nhật thì giảng đạo ; ngày thường thì giảng những chuyện cổ cổ lý-thú, những phương-pháp vệ-sinh cùng các thứ ẩm nhạc. Những thứ gần đây chỉ phải đặt một cái ống nghe thường, thì tiếp thu được cả ; những nhà xa ở ngoài năm mươi dặm Anh thì phải dùng thứ chân-không quản kiểm-điện-khí (vacuum tube detector) trả khi cao giá một tí ; càng xa nữa thì càng phải dùng cái ống nghe đặt tiền hơn ; đại-khái xa hơn một dặm thì phải đặt hơn một đồng vàng Mỹ ; nhưng đắt nhất cũng đến năm mươi đồng vàng Mỹ một năm là cùng ; các nhà trang gia cũng đều có thể hưởng dụng được cả. Cái hiện-dụng vô tuyến-điện giúp cho sự sinh-hoạt người ta thật là rộng thay !

TIN TRUNG-HOA

Ngày 28 Août

Việc Bắc kinh

Trương-thiệu-Tăng đã tới Kinh nhận chức lục-quân trưởng ; có tin đồn Trương sẽ kiêm chức Tổng-lý Nội-các

Vương-sủng-Huệ lại từ không chịu đại-lý các-vụ ; Lê-nguyên-Hồng nói đợi có người thế sẽ đi. Ngô-bội-Phu cũng đưa thư thả bớt cố lực ; nhưng Vương vì Cao-lãng-Uất không chịu nhận chức tài - chính trưởng, nên quyết ý không chịu ở.

Chính-phủ Bắc-kinh đình vay bảy trăm vạn viên công trái ; dân đảng các tỉnh đều phản đối.

Việc Quảng-đông

Trần-quýnh-Minh đã về Quảng-châu, hiện đóng quân ở núi Bạch-vân.

Quân Bắc-phạt lại có một đạo ở biên-thùy Giang-tây rồi sang đóng ở thuộc huyện tỉnh Phúc-kiến, chuẩn-bị tiến đánh Trào-châu. Trần-quýnh-Minh và Giệp-cử được tin báo, đã tập trúc phái Hồng-triệu-Lân đem quân về Trào-châu phòng ngừ. Bất-nhật sẽ mặt ấy cũng lại có việc đánh nhau to.

Hoàng-minh-Đường tuyên-bố độc lập ở Khâm, Liêm, kéo quân chiếm lấy được Cao-lôi ; quân Trần tan chạy, bỏ lương thực khí giới cực nhiều. Quân Hoàng đương tính hợp với quân Lý-diệu-Hân ở Triều-châu, kéo thẳng tới đánh tỉnh Vân-phủ, đuổi đạo quân Trần đức-Xuân trú phòng ở đấy, rồi đánh riết vào phía Thiên-quan. Giệp-cử nghe tin, lập tức phái Khâu-đại-Tây đem ba trại quân tới nơi tiếp cứu.

Ảnh-hưởng cái nạn com-đen

Đối với một bệnh truyền nhiễm

(Tiếp theo)

Thế mà kể cái gia-đình bại-hoại ở ta thì còn đâu hơn những cái gia-đình người nghiện. Cái gia-đình người nghiện thật chẳng còn có kỷ-cương gì, một ông chán-lê trong nhà đã mấy xó một nơi mà làm hại ăn hoang, thì còn giữ gìn làm sao được người nhà người cần mà nhất là đối với người vợ thì dẫu chẳng ăn nhờ, nhưng của chồng công vợ, nắm dài mà ăn bại, vẫn mang cái tiếng kỷ-sinh, lụy người chiều người, bao giờ người nghiện chẳng phải đeo một cái mặt nạ ninh vợ ! qui hồ sao cho một ngày bớn bữa cơm cho yên-ổn, khỏi điều nay tiếng nọ là xong, chớ còn giữ thế nào được nề-nếp, mà phạm đến cái quyền tự do của vợ làm gì cho thêm lôi thôi ! Mà có giữ gìn ra nữa chăng, thì nói người chẳng ngẫm đến ta, thử xó lên gầy xem xa hay gần, cái hiệu lệnh của một người chồng nghiện thì ra, nào ai coi vào đâu, cái câu nói của những kẻ có bước sau lưng, vẫn là những câu vô vị mà vô công-hiệu. Ấy cái gia-đình người nghiện là cái gia-đình gai góc như vậy, cho nên người ta cho những người hút thuốc phiện là nặng thuốc cũng, nghĩa là hút vào thì lời nói chẳng đáng trọng khinh gì, hay là ngầm mình tự thẹn mà không dám nói ai. Chớ không phải là có khóm mầm thật lười thật mà không biết nói vậy.

Còn về phần các bà vợ mà lấy được ông chồng nặng thuốc cầm như vậy, nào đã mấy người biết thương chồng mà chồng mà hết cái tâm-lực của mình để hàn-gắn lại cái tư-cơ phá đổ, để mong giữ vững cho nó khỏi xiêu dạt tiêu-tán về tay ông chồng cầm của mình ! Như thế ta thấy it lắm, mà it thật, it tới nỗi ta chưa trông thấy một người nào ! Còn về phần lại ta hằng nghe, mắt ta hằng trông thì toàn là các vị phu-nhân chẳng những không thương chồng nể chồng, lại còn vũ-lộng chồng như một đứa trẻ con ! lợi-dụng chồng như một cái đồ vật ! để thỏa cái tư-dục của mình. Nghĩa là các bà trông thấy cái gia đình ấy mà sinh lòng chán, coi rẻ bỏ ông chồng thế mà đem ý khinh dẫn dầu phẩn-nắt buồn-bực mà sinh ra cái quan-niệm liều, cầu tiếng cười ở tác sấp lối hơi thở ! Cái quan-niệm ấy là cái quan-niệm chồng ăn chả vợ ăn nem, chồng bần-đến vợ tội gì chẳng quản bài-bài, phần con phần của càng là có chung, nào phải phần ai mà người ta biết phá mình chẳng biết phá chẳng đợi ! Nên bây giờ mình lo liệu, mình hàn gắn, mình ba đắp, đã chắc đâu rằng giữ lại được, mà thành ra riêng khổ một mình không được hưởng thụ ; may ra có giữ lại được thì ai ơn mình ! một cây gánh vác theo anh em, sao bằng nhàn tức còn thì là cùng chơi cũng bởi, cũng cầu cái sở-thích, rồi sau nay còn cùng ăn hết cùng nhịn, khỏ cùng khổ thế cũng cam lòng ! Ôi ! Công chồng đã cầm, bà vợ lại thế, còn ai giữ gìn lại, còn ai nghĩ đến bước đường gian-truân lại. Cái lý tưởng chảy nhà cũng bởi ấy nó rất hay sinh ra tự những gia đình bại hoại .. họa vô đơn chí ! thế là cái nạn com đen càng cái dịch có bạc nó xúm lại mà phá hoại cho đến tan tành !

Ấy những cái gia đình ấy ngày nay ở xã-hội ta nhan nhản ! Ta thử ngồi mà tưởng-tượng xem cái gia-đình như thế, thì thấy cái quang-cảnh thê-lương thảm hại nó xúc-động đến tinh-thần-giới mà cho ta phải sớn sơ rằng mình. Buồn tanh !... tẻ ngắt !... lạnh lẽo !... thảm sầu !... lũ ăn-bình cái bệnh truyền-nhiễm cũng vị ác-thần cái nạn com đen, đường như dẫu tay nhau vui vẻ nô cười mà phá hoại những cái gia đình ấy cho thật tàn lệ, thế mà những kẻ nằm ngồi trong đó còn cứ yên vui như con én làm tổ trốc mản, con ngài vẫng mình vào lửa mà không chút lĩnh ngộ, ngụy cho đồng-bào xã-hội là thế chăng nào ?

Gia-kế trong một nhà, muốn người làm một người phá còn khó lòng đứng vững. Huống chi một nhà mà chồng thì nạo xái thông xe, vợ thì theo đen đuổi đỏ, thu lợi chẳng có, phần lợi lại nhiều, cái gia-sản dẫu to đến đâu cũng không phải là cái kho vô-tận hỏ vơi lại đầy hỏ hết lại có. Cái chum đựng dầu đầy nước, một lỗ bằng mũi kim chẳy mãi cũng có lúc cạn khô, mà hai cái hại ấy đi-đó liền của nào có phải là cái đầu kim, đó là một cái nguy cơ cho sinh-kế.

Giáo-dục lễ trẻ trong gia-đình, hòng chồng còn mong được vợ, hòng vợ còn mong được chồng. Nay chẳ mẹ đẻ mẹ về cái thị-hiếu nhảm, đem cái ổ con nhảm mọn của con cái mà phó mặc cho lũ chẳng ở con nhẫn, thì cho đứa trẻ dẫu khôn sớm tới nơi đến đâu, cũng không khỏi hư đại cồm cỗi vậy, giống hầu giống bí mọc tuy mạnh, nhưng nay mưa dầm mai nắng tập chẳng khó mà lên thành, cây, hoặng chi thân đứa trẻ con đã ươm dầu được như cây bền cây bí. Đó là một cái nguy cơ cho nòi giống.

Phong-hóa trong một xã-hội quan-hệ nhất là sự trai gái không được hỗn bão, nay những con gái người ta một nơi, còn có khi cũng bị lũ đeo-mặt-nạ lừa lọc ghi đỏ, hoặng chi là chỗ bàn bạc keo vai thích cảnh cười cợt trói nhà, ăn nói xỏ bỗ, lại thêm những sự giết mượn lời thói chẳng hay bên nhau vì những sự cám cơn nhớ dức, mấy lúc mà sinh ra mệt tình xiên lòng. Lửa gần rơm tất có lúc cháy lên, mà cái tình dục bỉ ổi của những kẻ không có bản lĩnh kia nào phải những hở như rơm với lửa. Ấy là một cái nguy cơ về đạo-đức.

Một xã-hội, một nhà, đã có những cái nguy cơ ấy còn nói gì đến nhân-cách, đến giáo-dục, đến danh-dự, đến hạnh-phúc, đến chức-nghiệp nữa. Cái cảnh ấy được chẳng nguiên như tiên hạ-giới, chỉ là một cảnh kể về phương-diện hạnh-phúc được hoàn toàn mỹ-mãn vậy. Nay ta muốn trừ cái bệnh truyền nhiễm dẫn đã đành-học, thì trước nên tìm cách mà trừ một phần gốc là cái nạn com-đen. Cái nạn com-đen mà trừ, tuy chưa đã khỏi hẳn được cái bệnh truyền-nhiễm kia, nhưng tưởng cũng đỡ được một phần lớn vậy. Thế nhưng ta có cách gì !

Ôi ! xin anh em bạc thì chửa, rượu chè trai ; ai say sưa mặc lòng. Người đàn-bà lấy phải chồng cờ-bạc còn khổ-sở buồn-bực mà phải ra những nỗi quá-khích như kia, nữa là người đàn ông có vợ cờ bạc ! cái cờ-bạc ở đàn bà, lại là một nơi sóng gió một lối chòng gai, ở chỗ đương ăn bỗ ái.

Vậy ta mong rằng các ông nói thuốc-phiện sẽ nghĩ đến cái khổ thuốc cầm, lo xa đến những nỗi nhà cửa tan-hoang, gia-môn ô-uế, cương-thường mất đi, nói giống suy đồi, mà xa cái bàn đèn ra, thì chẳng những nước sau được nhờ cái lòng hối quả của các ông ! mà kẻ viết bài này cũng khỏi lấy ngòi bút vậy ! Các ông ấn cơm đen nghĩ sao ? Các ông có vợ đánh-bạc nghĩ sao ?

Bội-minh.

VĂN UYỂN

Vịnh ông Trần-nhật-Duật

I

Bất Hồ Hàm-tử ấy công ai ?
Ai biết Chiêu-văn có mẹ tài ?
Một đội tiêu-phuong quân-phục Tống,
Lê cả chưa giáp giặc Nguyên lui.

II

Một thân một ngựa tới Đà giang.
Hiểu dụ ba châu Giốc-Mật hàng.
Ngẫ mã ấy ai Hồi-hột lợ ?
Nước ta cũng có Quách-phấu-dương.

III

Tiếng Mên tiếng Tuổ bọc đâu thông,
Thu phục Chiêm, Lèo chẳng phí công.
Vì gặp doanh-hoàn phong hội mới,
Ngoại-giao chi sợ thiếu người dùng.

Vịnh ông Đặng-Dung

Lắm trẻ thù chung nỗi nghiệp cha,
Một mình trăm trận cỗ xông-pha.
Thệ sư tiếng thét sông Hàm tử,
Phá giặc coi vang sóng Thát-giá.
Gặp nghĩa lên thuyền sinh tử quyết,
Hồn trung xuống nước chẳng thôi ta.
Cảm-hoài đọc kỹ hơi đề bút,
Nét mực hàng hàng giọt mắt sa.

I. H.

HÀI ĐÀM

Không phải là điên

Bà hội đi đâu về, thấy cửa buồng khóa và ông hội ở trong đương quát tháo và đập bàn đập ghế. Bà hội khóc và kêu lên :

— Trời ơi ! Lobang nó điên ! Ai cứu ! ai cứu !

Ông hội vội mở cửa hỏi :

— Ở kia ! Rồ bỏ cái lối ấy chứ ! Ai điên !

— Thế làm cái gì nghe ghê-gớm thế !

— Người ta tập diễn-thuyết !

Sơn phong

Tặng Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Văn Đường
Tự rotfilms của Cornell

Dư luận Nam-kỳ

Bàn về vấn-đề mướn nhà mắc

Ngày nay vấn-đề quan-trọng cho đường sanh hoạt của dân là đồ ăn mắc và mướn nhà cũng mắc. Người thì đổ thừa tại cuộc chiến-tranh, người thì nói tại bọn cao bạo hạ, người thì nói nhiều người quá mà lại ít nhà ; xét ra thì cái nguyên-lý cũng lắm nỗi bàn không sao xiết nói.

Nhà người ta ở ngày nay không những rằng mắc và kiếm đặng một cần nhà ở đặng cũng là thêm khổ thiệt, chẳng mắc mà thôi. Đến nỗi nhơn cái dịp đó các chủ có nhà cho mướn lại kiếm bắt phép đặng lấy tiền nhà mắc thêm lên hay là làm bộ sửa nhà đặng đuổi người muốn tăng mắc tiền nhà bỏ phiếu vậy. Phàm các người lao động thì lấy đâu mà làm đặng cái nhà mà ở, nên chi phải đi mướn, mà mướn lại quá mắc thì làm sao !

Các nhà đại tư bản ở nước ta ngày nay thì nhứt là bọn Ấn-độ và Chi-na hay làm ngặt cho ta, nên các tòa án xử một cách rất nên nghiêm nhặt mà chúng nó vẫn không chừa, chung qui chỉ làm thiệt cho những người chẳng có nhà mà phải đi mướn. Tại Nam-kỳ, bọn có nhà cho người ta mướn vẫn cứ lấy mắc mãi lên mà chưa có ai bị phạt nặng nề như ngoài Bắc ở thành-phố Haiphong và Hanoi, nên chi những người cần nhà ở cũng khó lòng làm vậy ; phần thì hiện nay đi mướn nhà bị mắc, phần thì lại sợ ít lâu chủ lại tăng mắc thêm nữa.

Bên Pháp nhà ở cũng quá mắc, nên chi quan Giám-quốc đã ký tờ chỉ-dụ ngày 2 Mars 1922 chuẩn-định luật phạt những kẻ thừa dịp này mà lấy tiền nhà mắc hay tăng giá lên vậy.

Về xứ ta thì nghị-định ngày 25 Août 1916 lập một hội-đồng riêng để kê-cứu về cho ấn-định tiền nhà mướn tại Hà-thành. Coi như thế thì đã biết nhà-nước cũng hết lòng mà bỏ cứu cái đường sanh-hoạt của ta cho được mãn-nguyện.

Các bào quán đã nhiều lần bàn đến cái nỗi khó-khăn này vì chính-phủ cũng sẵn lòng binh vực, song cũng chưa động thỏa-thích và sự ta than của kẻ mướn vẫn nghe thấy than xiết luôn.

Vậy các nhà có tư-bản nước ta để tiền làm gì mà chẳng chịu làm cho có đặng nhiều nhà để cho đồng-bào mướn, đến nỗi phải đi cầu cạnh người ngoài vừa mất nhiều tiền và lại thêm một nỗi khó khăn cho việc làm ăn của mình nữa. Lắm khi người ta ở nơi này lạnh lợi, chủ nhà thấy sự sanh-nhai có cơ phát đạt thì kiếm cớ lấy mắc thêm lên, nếu mắc quá thì chịu cao nỗi mà chẳng phải dọn đi nơi khác, vậy trong khi tốn kém đó ai chịu !

Nào là những người buôn bán, những người làm nghề, những người làm mướn, phần nhiều là chẳng có nhà mà khi kiếm đặng một cái nhà ở thì có yên thân đâu, chung qui làm đặng bao nhiêu thì chỉ nuôi mấy chủ nhà ăn gần hết ; thế thì có khác gì bị cướp đường sáng ban nhà. Cái nhà ở là một món khí-giới của bọn giàu đặng để ăn cướp vậy. Nếu nói là ăn cướp thì thật là quá, song xét cho cùng thì thật là thế vậy : vì có một người kia muốn cầu nhà buôn bán trong khi thạnh vượng một chút thì nhà tăng tiền lên, không chịu nổi thì đành phải bỏ mà đi nơi khác, trong khi dọn đồ-đạc đi thời thiệt hại cho người ta biết là bao nhiêu ? Bạc phí tổn đó ai chịu cho ? nếu lỗ vốn sanh ra công nợ thì lại thành ra một cái lợi cho bọn Hắc-tuỉ cho người ta vay tiền mà lấy nặng lời.

Ngày nay nước ta đang vào buổi mở mang thạnh vượng, đường kinh-tế đang bão-khai, nếu cái vấn đề quan-trọng đó chẳng mau bỏ cứu thì cũng là một sự hại cho cuộc khai hóa của quốc dân vậy.

Nay chỉ mong mỏi trên thì chánh-phủ nghiêm cấm và trừng-trị một cách nặng cho bọn ác nghiệp đó bỏ bớt lòng tham, dưới thì đồng bang ta xem xét mà giúp đỡ lẫn nhau cho cái nỗi khó khăn về sự mướn nhà mắc một ngày một bớt thì cuộc sinh-hoạt và việc làm ăn của mọi người mới có thể phát đạt ở trên mặt đất này được.

Kinh-Ê.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 5 Septembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 10.

Một bức điện-tín của đức Khải-định. — Quan Toàn quyền có tiếp được của đức Khải-định đế tới Singapore ngày 7 Septembre bức điện-tín sau này :

« Giữa lúc cuộc ngự-du rất hoàn hảo sắp các-thành Quả-nhơn muốn ngỏ cùng vị Đại-biểu của Qui bảo-hộ tại Đông-pháp là một ông bạn thân niên của Quả-nhơn, biết cái tấm lòng gửi nhờ rất cảm động của Quả-nhơn đối với cái thời-kỳ mà Quả-nhơn đã trả tại Qui-quốc.

Tấm lòng trang-thành của Quả-nhơn xưa rầy đối với Đại-pháp là nước rất cao-thượng rất văn-minh thì nay lại thêm những mối cảm tình của Quả-nhơn ngợi khen về cái mỹ-lệ và lòng sanh-hàng của Đại-pháp.

Cái dây thân ái nó càng buộc hai nước Pháp-Việt với nhau rất chặt-chẽ nhứt là từ khi tranh chiến đến giờ nay lại càng thêm khăng khít hơn nữa. Quả-nhơn rất lấy làm tin cậy, cho nên đã đem Hoàng-tử mà phó thác gửi Chánh-phủ dân-quốc Đại-pháp.

Cuộc ngự-du khoảng cỏ ở nước Việt-nam này sẽ ghi thành một ngày kỷ niệm mới ở trong lịch-sử Việt-nam. Quả-nhơn chắc rằng vì cuộc ngự-du ấy mà từ nay hai chánh phủ Pháp Việt sẽ trong tư tưởng trợ cùng nhau một cách nên hiệu quả hơn nữa khiến cho dân Việt được sung sướng hơn và nước Pháp cũng vẻ vang thêm nữa.

Quan Toàn-quyền Baudoin về Hanoi. — Ở theo như chương-trình đã định trước thì chiều hôm nay hồi 5 giờ quan quyền Toàn-quyền Baudoin đi xe-hơi ở Nghệ ra tới Hanoi.

Quan Toàn-quyền dùng xe-hơi là có ý để đỡ phiền cho các quan chức khỏi phải ra ga nghênh-tiếp như lệ thường.

Quan Thống-sứ đi Đồ-sơn về. — Quan Thống-sứ Monguillot và quí phu-nhân đi Đồ-sơn sáng thứ bảy trước thì chiều hôm qua đã về Hanoi.

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố đến ngày thứ sáu 8 Septembre hồi 9 giờ sẽ họp tại phòng Hội-đồng tòa Đốc-lý.

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị đến ngày thứ tư 6 Septembre hồi 8 giờ sáng sẽ họp tại Tòa án Hanoi, có quan chánh án Prénan chủ tọa.

Hội-đồng cứu xét. — Quan Thống-sứ Bắc-kỳ đã cử quan phó cai-trị Gombaud-Saintonge ở Bắc-ninh thay chân quan phó cai-trị Rocca ở Ninh-bình tại Hội-đồng cứu-xét việc M. Bài-thiện-Căn là trí-phủ hạng nhì ở Bắc-giang.

Đi Sơn-la. — Cụ Giáo Chuẩn, thị-học ở trường Bảo-hộ mới được giấy đổi lên trường Pháp-Việt Sơn-la. Nghe cụ dạy học đã ngót ba mươi năm nay. việc dạy dỗ đã từng trải, nên quan Chánh nha Học-chánh Bắc-kỳ cử cụ lên lĩnh chức chưởng giáo trường ấy. Trong khi cụ coi chức thị-học ở trường Bảo-hộ các ông giáo sư đều có lòng vì mến và các học-trò đều kính trọng cụ. Tối hôm chủ-nhật mới rồi các ông giáo ta có đặt tiệc tại nhà công-quán hội Khai-trí tiến chân cụ lên đường, và mừng cụ được thăng chức độ mới rồi nữa.

Sáng hôm nay, cụ xuống tàu thủy đi Sơn-la, thân bằng cố hữu đi tiễn chân cụ đông lắm. X.

Thưởng về Kỹ-nghệ. — M. Trần-gia-Thụy chủ hiệu ảnh Thụy-ký ở đường trong Thành vừa được mông thưởng đệ nhứt hạng ngân tiền vì đã có đặc sắc trong nghề ảnh. Vậy bản quán có lời mừng ông Thụy-ký.

Các ngài nên giữ ngay cửa hàng ở Hội-chợ Hanoi kẻo hết chỗ

Viết thư cho ông quản-lý Hội-chợ ở phòng Thương-mại Hanoi

2074

Học-sinh trường Thương-nghiệp bỏ đi các công-sở. — Các sinh-viên trường Thương-nghiệp có tên sau này đỗ bằng tốt-nghiệp tại trường ấy thì nay được bổ Thâm-tá hạng nhứt trong ngạch :

Thương-chính : MM. Ng chí Thực, Ng-đăng-Sinh.

Công-chính : MM. Bùi-đình-Tân, Ng-Ưng, Ng-đình-Trường, Tôn-thất Cảnh.

Ngạch họa đồ. — Các sinh viên trường Công-chính có tên sau này có bằng tốt nghiệp được bổ Thâm-tá hạng tư Họa-đồ.

MM. Nguyễn-văn-Thông, Nguyễn năng-Liêu, Dương văn-Tỷ, Trương ngọc-Mỹ, Nguyễn-Đông tức Hợi.

Tòa án Trừng-trị. — Chiều hôm qua tòa án Trừng-trị xử những việc sau này :

Việc đánh nhau ở hiệu phở hàng Đồng. — Một hôm về bữa chiều tối, coi bọc học hội nhà một người ở ngõ Huyện, tên là Phê đánh bạc. Chẳng may vào bữa 11 giờ tên Hoàng-v-Đỉnh tức Mẫn-Bùn, tên Hoàng-v-Nâu tức Cả Nâu gặp phải canh đen thua hết cả tiền, liền giở dao-găm cướp tiền những người được, rồi kéo nhau đi. Lũ tên Ng-v-Bốn tức Bốn Lạc. Trần-ngọc-Quý lấy điều ấy làm cầm tức, việc đáng căm gầy, dao và búa đánh đi tàng lũ tên Cả Nâu. Khi đi đến hiệu phở hàng Đồng gặp lũ tên Cả Nâu đương đánh chén ở đấy, kéo nhau vào tên tội rồi cầm búa đánh vào đầu tên Cả Nâu bị thương chảy máu ra.

Tòa phạt tên Ng-v-Bốn, Trần ngọc-Quý mỗi tên 3 tháng tù về tội hành hung và tên Hoàng-v-Nâu Hoàng-v-Đỉnh mỗi tên cũng 3 tháng tù về tội ăn cướp bạc. Còn tên Phạm-đình-Thiêm cũng can về việc ấy được thả vì không đủ chứng cớ.

Chửa thanh-lâu lậu thuế. — Tên Nguyễn-văn-Bồi chứa thanh lâu không có môn bài để kiếm ăn. Một hôm có người lính Tây đi qua cửa, chạy ra mời vào chơi. Người lính Tây ấy sau mắc bệnh, đi trình sở Cẩm. Ông Cẩm đến nhà tên Bồi ấy xét thì quả có hai đứa con gái mà một đứa có bệnh. Tòa phạt tên Bồi 5 ngày tù và 15 quan. Còn những đứa con gái nghe đâu đã cho vào một nhà thanh-lâu nào rồi.

Kẻ cướp đàn bà. — Một hôm ở chợ Đồng-xuân tên Ng. thị-An cầm một cái giấy bạc 5 đồng đổi cho một người con gái tên là Lê-thị-Chung lấy bạc một đồng và bạc hào. Người con gái đưa ba cái giấy bạc 1 đồng rồi, và đương đếm bạc hào. Thị-An cầm lấy giấy bạc rồi giật lấy bạc hào chạy. Người mất của bỏ hoán lên thì có người một-thám gác ở chợ chạy đuổi bắt được đưa đàn-bà cướp giật lấy mà Thị-An trước đã can án ăn cắp một lần rồi. Tòa phạt Thị Ly 3 tháng tù.

Bắt gà gỏ. — Một hôm vào độ không phải mùa săn, một người lính cơ ở phủ Yên thế về tỉnh Bắc-giang bắt được tên Ngô-văn-Vỹ sách một con gà gỏ, liền bắt đưa về phủ trình. Quan phủ phải người đến khám nhà tên ấy ; quả nhiên bắt được một cái bẫy, mới không thể chối được. Tòa phạt tên Vỹ ấy 2 ngày tù và 15 quan.

Du đãng và ăn cắp. — Tên Ng-v-Lộc 12 tuổi đã đẳng không làm nghề-nghiệp gì cả, không có gia sư mà bố mẹ cũng không biết ở đâu, bắt được ăn cắp của người khác một cái áo đông. Tòa phạt tên Lộc ấy đem giao cho nhà Trường-giáo ở tỉnh Bắc-giang đến khi 18 tuổi mới được thả.

Tòa Thượng thẩm — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Bánh hang. — Một hôm người cai on-ly tên là Trần-văn-Ngọc kiện rằng người ấy đi ăn đẹp vỡ ý chạm phải áo một người con gái tên là Bùi-thị-Cống, anh người con gái ấy tên là Bùi-hữu-Thi thấy thế chạy ra đánh, lại sai người nhà ra đánh hai người ấy và ném đá vào mặt mũi bị thương ; mà người con gái ấy thì khai rằng người cai xe đề tay vào cái bẫu sữa của con mình sau này, liền kéo rằm lên, thì người nhà và hàng phố đổ ra đông lắm, không biết ai đánh người cai ấy. Còn người anh thì khai rằng không đánh ai cả, cũng không sai người nhà ném đá. Tòa-án Trừng-trị Haiphong phạt thị Cống và anh là Thi mỗi người 5 quan và bắt cả hai người phải bồi 5 đồng cho người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm xét rong tha cả vì không đủ chứng cớ mà phạt.

Đánh người. — Một người ở chung với tên Ng-v-Cư nhưng ở trên gác, một hôm người ở trên gác gọi phở ăn, hàng phở làm xong đi qua nhà dưới đề bưng lên gác. Tên Ng-v-Cư lấy sự đó làm nhiều, liền đánh anh hàng phở và bắt cả xe phở nữa. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt tên Ng-v-Cư 6 ngày tù. Tòa Thượng-thẩm tha tội tù nhưng bắt phạt 25 quan và bồi cho anh hàng phở những bát đĩa vỡ.

Còn nhiều việc nữa, chiều hôm nay đang xét.

Thuyên chuyển trong ngạch Tư-pháp. — M. Đoàn-Liêm ký-lục hạng năm tòng sự tại phòng dịch án Hanoi đổi đi tòng sự tại tòa án Hòa-giải ở Tourane thay M. Ng-Tuyên ký lục hạng nhì mới tự thế.

Lại có người tiêu-khiển bằng súng nữa. — Báo *France-Indochine* có đăng rằng đêm thứ bảy hồi 1 giờ có một người lính Tây tên là Hindré lấy súng bắn chỉ thiên một phát. Một người cảnh-sát đi tuần bắt đến sở Cẩm hỏi tên tuổi, rồi giải về sở quan-binh. Hay là phát súng bắn ở đường bờ hồ tối hôm trước cũng là người này chăng ?

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Tuyển lính mới. — Ngày thứ bảy vừa rồi, các phủ huyện đã cho tòng-lý dẫn lính mới lên tỉnh đông điện, đến sáng chủ nhật các tổng lý lại dẫn đến trại khố xanh để quan Giám-binh kén, xong thì cho lính khố xanh lại dẫn lính mới vào trong thành để lại kén lần nữa.

Khai trường. — Sáng hôm mồng 4 tây khai trường. Các nhà đưa con cháu đến xin học đông quá đến nỗi xô đẩy nhau, hè nhà trường cũng không có chỗ mà đứng.

Năm nay số học trò xin vào học đông kể gấp mười năm ngoái.

HONGAY

Tỉnh khứ lưu. — Ông Trịnh-đình-Rư, cử-nhân, giáo học trường Pháp-Việt kiêm-bị Hongay vừa mới được đổi đi trường Pháp-Việt Bạch-hạc (Việt-trì). Nhà nước bỏ ông ra ngoài này đã hơn ba năm nay (nguyên trường học thì của sở Than lập ra, mà các giáo-sư thì nhà nước bổ về, ăn lương nhà nước chứ không [illegible] quyền sở Than). Ông là một bậc giáo sư rất mẫn cán, đã biết lòng rèn đúc cho bọn con em dân hạt Khang-hải, ông đối với chúng bạn bao giờ cũng lấy lòng thành thực khiêm tốn làm đầu, ông thật là một người bạn đáng kính đáng phục.

Nay ông cũng vì ở chỗ hải-cảng đã lâu, sinh lòng cảm nản, nên mới xin thuyên đi chỗ khác, vậy bà con quen thuộc sĩ nghe thấy tin này cũng lấy làm ngạc ngán và tiếc mến ông quá.

GIA-LÂM (Thổ-khối)

Lời cảm ơn. — Chúng tôi xin cảm ơn các cụ, các ông, các bà đã có lòng yêu-mến gửi giấy chia buồn, đưa đồ phúng viếng và đi đưa đám thân-mẫu, nhạc-mẫu, tổ-mẫu chúng tôi là :

Mme Vve **LÊ-XUÂN-TRANG**

hôm 13 tháng bảy ta tức là ngày 4 Septembre 1922. Trong lúc tang-gia bối rối, có điều gì sơ-suất xin các cụ, các ông, các bà miễn thứ cho, chúng tôi được đội ơn lắm.

Thừa trọng tôn : Lê đức-Toản
Cô ái từ : Lê-đức-Thiềm
Lê-đức-Chuyên
Kế-toán nhà Dentu Frère Haiphong
Tế tử : Phạm-hoàng-Thọ
Thừa-phái hưu trí
Đồng gia-quyến đẳng bái tạ.

LAI CHÂU (Điện-biên-Phủ)

Tỉnh khứ lưu. — Được tin ông Nguyễn-thành-Đức, trợ-giáo trường Pháp Thái ở đây xuất, ai nấy đều nhớ tiếc. Tuy ông trẻ tuổi mà cách cư-xử thủy-mị nên hai năm ở đây, quan trên yêu mến, anh em kẻ ví người nể, cha mẹ học-trò được lòng trông cậy. Nay ông vì yêu được lệnh quan trên cho xuất..

(Xem trang kia bà, cột thứ hai).

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	4 Sept. hồi 6 giờ	5 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay . .	79.41	79.61
Yên-bay . .	28.10	28 20
Viétri . . .	12.53	12.31
Hanoi . . .	8 60	8 24
Vạn-yên . .	6.70	6 80
Bão-hinh . .	5 50	5,30
Tuyên-quang.	3 50	3.90
Phú đoan . .	18.88	18.54
Phú Yên-bình	1 30	1.20

Trên sông Thái-bình

	4 Sept. hồi 6 giờ	5 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên .	19.47	19.40
Lâm. . . .	3.80	4.10
Phả Lạng-thương	2.87	2.73
Đáp-cầu . .	3.08	2.94
Phả-lại . . .	2 53	2 42

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phênh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thì-Quyên nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0$80
Tiền cước gởi (mỗi quyển). 0 . 20

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC
Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.
3332

S5 16

Sóng hồ Ba-bể

Soạn-giả : PHẠM-BÚI-CẦM

— Chị nói thế thì chết, giang sơn gì giang sơn ngọn đèn xanh mành chiếu rách mà giết người không dao ; tỉnh Cô-lương kia chửa không hết người là bọn họ cả đó, khôn khéo nói gì, chị ơi, lấy chồng như gông đeo cổ, là thế đấy.

— À quáo, chị cốt sang đây chơi để giải buồn, mà tôi nói lại toàn bằng chuyện buồn cả, vậy chị tha lỗi cho.

— Không dám, cậu Khoan nhà tôi mới đến thì tế tế lắm, ai hay những tuồng mèo mả gà đồng lại hay khéo mồm mép, cha mẹ tôi kén rể không sành, thành ra tôi suốt đời mang nợ. thế có cực không ?

— Thôi mà, tôi đây cũng là người nhu, cậu Khoan không đến nỗi thế đâu.

— Ông ấy mấy hôm nay, lại thua thấy quá, tối cũng tính kế xác, nhưng Ông ấy bạch lạc quá lắm, vậy em phải sang đây nói với chị, có tiền riêng cho em giặt, em cám ơn lắm ; không có rồi thì ông ấy lại đỡ vỡ ra cũng em, ông ấy tệ lắm chị ạ, không có tôi thì không biết đeo mo vào mặt đã mấy lần thế mà cứ dở mặt với em.

— Xin chàng bỏ ai, nên chị nghĩ thế là phải lắm. Nói xong liền đứng dậy mà rằng :

Chị hãy tạm ngồi em đi thu xếp, có thì rồi chị bán lúa giả em tiêu tết nhé, nói xong liền vào phòng lấy ra ba lạng bạc. Kim-nguyệt nhận lấy, vái tứ đi ra, vừa được vài bước thì liền ngã vật xuống đất. Tố-Hương sợ giật mình, vội ra đỡ lấy thì đã ngất đi rồi, gọi một lúc mới tỉnh, Tố-Hương hỏi :

Sao chị bỗng dưng lại thế ? Kim nguyệt đứng dậy nói :

Ấy đấy, trước ông ấy nặc tiền không được rồi thụi tôi đấy, bây giờ bắt thình lình thì lại đau tức, con lên là chết giã người đi, chị tính tôi có khổ không, chẳng cũng sống được bao lâu nữa, nói xong lấy hai tay đỡ ngực.

— Sao chị không chạnh mặt đi ?

— Tránh vào đâu, tránh vào nơi thấy mẹ tôi thì phải mắng, còn các chỗ khác thì tôi chỉ mặt tay xách nặng, tha hồ ông ấy hành hạ tôi khổ.

— Chị nên giữ gìn lấy thân thể, kẻo khổ đấy.

— Tôi lại tính chết là thôi, tôi đêm ngày bôn nhật trong đồng, ai cũng kêu tôi riết, thế mà ai ngờ cứ kêu cho mà ăn ; nói xong lại chảo lần nữa rồi bước xuống thềm, Tố-Hương đưa ra đến cổng rồi trở lại, nàng lắm nhẩm mà rằng :

Người ta nông nỗi lòng mà tìm hạnh phúc cũng khó lắm thay.

Được mấy ngày, nghe tin Kim-nguyệt chết, nàng lại càng thương, biện lễ sang viếng, hôm ấy lại giáp mặt Nhiếp-Khoan, trông chàng không ra ý thương xót, bụng nghĩ thầm : Người này trăng trợn đến thế là cùng, vợ chồng đầu gối tay ấp với nhau, mà còn thế, huống chi người khác.

Con ẻn đưa thoi, bóng thiều đã hết, tiết hè nóng nực, trận gió nổm sẽ phẩy chốn lầu cao, một hôm nàng đương ngồi thêu, bỗng thấy Chi-Lai chạy hết ba hết hải vào, trán mướt mồ hôi, nhảo nhỏ mà rằng :

Có người mượn tôi đưa thư cho chị, vậy chị cho tiền tôi nhé ; nói xong đi vụt ra ngoài. Tố-Hương vô tình tưởng là tin tức gì của Tự-Minh, liền giở ra xem. Thư rằng :

« Kính chúc nàng được mạnh giỏi « cùng qui-quyến được bình an, tôi « xin thổ thẻ với lời, mong nàng sẽ « soi xét, tôi nay giây loan đã đứt, « bình bóng lẻ loi, nàng là người có « bụng liên tài, tôi nay rất mến, nếu « có thương cho chút phận thì tôi xin « suốt đời bẩm bụ nàng, không dám « trái ý, chao ôi ! duyên trước duyên « sau, tình dài tình ngắn, ba sinh « hương lửa, nghìn nỗi long đong, « giải đồng buộc chặt, tấm son chín « kiếp còn ghi ; tin nhạn đi về, đều bực « trăm năm không đổi ; chắp vọng « ruộng ngọc, tiếng sáo lầu tần, nên « chăng thế. . . .

Nàng xem đến đấy, vừa tức vừa giận, nét mặt đỏ bừng, xé nhỏ phong thư, ném xuống đất, bụng liền bẩm rằng : Đồ súc sinh kỳ, sao lại đến quấy rối ta, ta khi nào lại thèm ở với đồ đểu cáng kỳ, thế thật, biết lấy cách gì mà giã thù, nàng đương nghĩ, chợt có đứa thị-tỳ gọi :

Thưa có vào bà hỏi ? Tố-Hương liền bước ra, thì thấy Chi-Lai và Thiều-Cửu đương đứng vơ vẩn ở ngoài. Chi-Lai trông thấy Tố-Hương ra, liền đến gần nói :

Thế nào ? một tấm chồng tưởng đã vừa ý, không còn phải phòng thu ngậm giận một bóng một đêm nữa ; vậy thì công em biết là chừng nào Tố-Hương ngẫm nỗi tình tất cho mấy chiếc, nhưng nàng tính trăm mặc, lại dẹp im được cơn tức, liền khỏng đáp mà đi thẳng vào phòng. Chi-Lai tưởng nàng đã thuận, lấy làm đắc-ý lắm, khi vào, chắp tay đứng, người mỉm hỏi :

Làm gì mà buồn rầu thế, bay là tải phận giận duyên chăng ? nếu phải thế thì mẹ đã tìm cho được một môn rồi, ngồi xuống mẹ bảo. Tố-hương biết rằng là lại chuyện phong thư lúc nãy, liền xuống sập dưới mà thưa rằng :

Không, con không muốn lấy ai cả, chỉ muốn được chỗ am thanh dưa muối, nương tựa cửa không, chớ mẹ tí bỉ là thấm chỉ hồng là giây phiền não đó. Người mẹ nói.

Con nay điếc, cần tục ngữ nói : « con gái là con người ta », vậy thì nhớn phải lấy chồng, chớ trốn nhà ra ở chùa mà được, còn thói phép nào ?

— Mẹ lại nghe ai nói ngon nói ngọt, muốn gả con cho thằng điều Khoan chớ gì, nếu vậy mẹ giết con thì giết chớ không khi nào con dám vâng lời.

— Con nay giỏi thật, con gái cha mẹ đặt đâu con phải nằm đấy, chớ nuôi chẳng nhờn để mà đối gia đối giảm à ! đã tao bảo bỏ mày cho.

— Vâng, cha mẹ thương cho phận nào con nhờ phận ấy, chớ việc ấy con quyết không đám vâng. Nói xong cúi đầu lấy tay cầu chiếu. Người mẹ quát nói.

Thôi thế xéo, chỉ tại bỏ mày nuông lắm, cho nên giờ bảo chẳng được, thật rõ bé không vin nhớn gãy cành.

Tố-hương bưng mặt đi ra, trong bụng nghĩ Kim-nguyệt là gương tày-liếp, thế mà mẹ mình ý kiến bẹp hòi, lại cứ nói cho khổ tai mãi, không biết kiếp trước mình vụng ta hay sao. mà kiếp-này chịu lắm nỗi éo-le quá ngán, nhà Phật bảo đời là bể khổ, thật không sai, nhưng thôi có ra gì cái kiếp mình má hồng mon mỏi, ngày xanh thêm buồn, vừa nói đây đây thì Chi-dương đã về, người mẹ lại gọi Tố-Hương, hai cha con bèn chạy vào. Người mẹ lại bảo ngồi giỗ ngọn rằng :

Con ơi, con đã nhớn tuổi, đừng để làm khổ lòng mẹ, mỗi lúc thế này, ngày sau lấm mẩy tạm cho vừa, con đầu không muốn thế nữa, thì cũng nên chiều lòng cha mẹ, thế mới là con hiền, người không ăn lời người lỗ, con ơ, con có học hành, sao lại không biết hiếu ?

Chi-Dương nói :

Cái gì mà bà kể dài dòng thế ?

Người mẹ nói :

Tôi bảo nó ở thế mãi, Tố-Hương nói :

Bẩm Nhiếp-Khoan sai người nói với mẹ con thế nào mà mẹ con cứ bắt con phải bằng lòng, nhưng con không thể sao được, thưa cha.

(Còn nữa).

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, dây, vải, dây thừng, dây hạt tạ, cùng các thứ dầu tạ, các thứ hạt làm dầu, các thứ khô dầu để nuôi các vật và bón cây, bón ruộng, cùng là đủ các đồ sắt lẫm xe và cuốc, xẻng, búa, rìa và các thứ sơn-tây, các thứ đanh, sơn vân.

Xin quí-khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không đám đa lời nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU
cẩn-bạch.

MỚI KẺ PHẢI ĐAU

Nhẹ hết các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quên mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chút nào cả, nay hãi nhưng người phải đau khi quên đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nhẹ hết các người phải nhưng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã báo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ người tới. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả mọi đời người sau nhẹ không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong vòng năm, mười năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn bỏi.

Hỡi người Nam-Việt, nào các người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, nào các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nhẹ chữa đi mới được.

Vậy xin trân trọng báo hiệu để các nhà MONTÉS số 84 *Paul Bert Hanoi* mà bán một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sang và nhiều trước khi ăn cơm, tai uống một thìa xúp, nặng một lọ, thì bệnh khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá mỗi chai là . . . . . 2 $ 20

DẦU GAN CÁ TRÚ
Một lít. 12f. 00
Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (*by* theo giá ... bạc khu Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . . 1$ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinch »
Một lọ. 4f. 45
Bộ 0 $ 70 đến 0 $ 80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ 11f. 50
Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLORINE BYLA
Thuốc (mau bổ bổ huyết
Một lọ 11f. 40
Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt đau như bệnh grippe bệnh cảm về mùa này thường hay hại người hắt là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người sĩ cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ nặng một viên rồi nặng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nặng rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÉS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tùy việc, đã có thỏa-ước. Phàm những việc đăng ở mục này, ai ký tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chứ bản quán không biết tham dự vào cả.

Mông ơn nhà nước cho tôi về giải nhân, nên tôi có nhời kính chào để bạn đồng liêu, cùng các bạn thân biết mà mừng cho, và kính chào các ngài ở lại lấy hết lòng trung-thành làm việc giúp chính-phủ Đông-pháp để làm cho dân giàu nước thịnh cùng học-hành cho được đến cõi văn-minh khỏi phụ lòng Mẫu-quốc.

Kể từ ngày 1er Septembre trở đi, nếu ngài nào có lòng yêu lại chơi, hoặc gửi thư tin hay giấy má nhật-trình, xin cứ gửi về nhà tôi ở phố Maréchal-Foch số 127 Nam-định chứ đừng gửi về sở Trésor Nam-định nữa.

Nay kính cáo.
HÀ-duy-TOÁNG
3325 *127, Rue Maréchal Foch.*

Các nhà mua điện nên biết

Công-ty Điện-khí Đông-pháp có lời để các nhà mua điện biết rằng giây mắc điện vào nhà, nhiều chỗ gần với cây cối, nên khi mưa khi gió cành cây thường dụng-chạm phải giây điện, làm cho điện chia đường, mà đến tắt không chạy được. Vậy khi nào giây điện gần cây cối như thế, các nhà mua điện nên báo người sen cành cây đi cho khỏi ngăn-trở việc lấy điện.

Nếu nhà chủ có lời với Công-ty, thì Công-ty cũng có thể làm việc ấy hoặc trông nom việc ấy giùm.

3321

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
舖金寄南
BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vàng, xuyến, hoa, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, đầu gậy, của t tôi-học, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vẻ điếm v. v... vàng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn hạo nên. Có nhiều thợ khéo để làm hàng hiệu cho qui khách đặt lối-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vĩnh thịnh-long một cá thực (8 cân mỗi), ngọc-thạch, giấy đeo thủ ngữ, giấy kim-khánh giấy kim hiệu đồng-hồ quả quít vỏ bọc và vỏ kẽm, v. v.

Buôn bán nhẽn nhắn, cốt lấy sự ưu chẳng lâu.
3047

XIN XEM CHO KỸ

Phàn nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nỗi mua lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tự rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-bộ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS.
84 Rue Paul Bert Hanoi.

VĨNH-YÊN

Kẻ ở người đi. — Ông Nguyễn-văn-Lẫu, thông phán tòa Công sứ có nghỉ phỉnh thường đi Hà-giang, trưa hôm 30 Août đã đi xe lửa lên Việt-trì để đáp tàu ngược Tuyên-quang rồi lên Hà-giang.

Không cần phải nói rằng ông Nguyễn-Tấn là người có học thức có lịch thiệp khiến cho hàng tỉnh ai cũng qui mến nữa. Cứ xem bữa ông ra gia lên đường có các quan tỉnh, các bạn đồng sự, các ông phán ký trong tỉnh cho đến các con trong thành phố đi tiễn ông chật cả nhà ga thì đủ rõ vậy.

NAM-ĐỊNH

Hưu trí — Ông thượng-bang thông phán Hà-duy-Thăng ở Kho bạc Nam-định mới được về hưu-trí. Ông làm việc ở tỉnh Nam đã gần hai mươi năm. Ngoài những công việc trong sở, ông thường hay lưu tâm đến những công việc công-ích. Từ khi ông làm hội-trưởng hội Trí Trí thì công việc trong hội phát-đạt và mở mang ra nhiều. Ông lại là một nhà sáng lập rất có công ở hội Bác-Tế. Nay ông về giải nhàn, không phải bận việc nhà nước nữa thì chắc ông sẽ có nhiều thì giờ mà mưu những việc có ích cho hàng tỉnh, nên ai được tin ấy cũng lấy làm mừng.

V. C. lai-cảo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Thuyên chuyển. — Ngày 28 Août 1922, quan Khâm-sứ Trung-kỳ đã ký tờ nghị-định về việc thuyên chuyển các giáo chức ở các trường Sơ-học Pháp-Việt (Enseignement primaire) ở Trung-kỳ có tên như sau nầy.

Huế : M. Phạm-quang-Dai, phụ giáo ở Hà-Tĩnh đi thư ký tòa Học-chính Huế; M. Trần nguyên-Tạo, phụ giáo ở Huế đi thư ký tòa Học-chính Huế; Mme Nguyễn-thị-Dương, nữ phụ giáo Thanh-hóa đi Đồng khánh Huế; Mme Phạm-thị-Tư nữ phụ giáo Fa foo đi Huế.

Thanh-hóa : M. Mai-duy-Thẻu, trợ giáo ở Huế đi Thanh-hóa; M Ng-đơn-Quế, trợ giáo ở Thừa-thiên đi Quảng-hóa; M. Phạm văn-Hợi, trợ giáo ở Thanh-hóa đi Hát-thượng; M. Trần-Hiệp phụ giáo ở Hà-trung đi Cẩm-thủy; M. Ng-kim-Thanh phụ giáo ở Cẩm-thủy đi Hà-trung; M. Lê-v-Tuyy. phụ giáo ở Long-hương, Bình-thuận đi Tao-sơn; M. Trần-ngọc-Kinh, phụ giáo ở Huế đi Đô-bài; Mme Trọng-thị Ngọ, nữ phụ giáo ở Hà-tĩnh đi Thanh-hóa.

Nghệ-an : M. Phan-tiến-Thịnh, giáo học ở Quảng-ngãi đi Phủ Diễn; M Lê-nguyên-Lương, trợ giáo ở Faifoo đi Vinh; M Phan-sĩ-Bang, trợ giáo ở Nghĩ-lộc đi Vinh; M. Võ-qui-Minh, trợ giáo ở Phủ-diễn đi Anh-sơn; M. Ng.-văn-Tinh, trợ giáo ở Roòn đi Nghi-lộc; M. Phan-Đình, trợ giáo ở Quảng-trị đi Vinh; M. Hoàng-đức-Thi, trợ giáo ở Thanh-hóa đi Phủ diên; Mme Phạm-thị-Loan, nữ trợ giáo ở Huế đi Vinh; M. Phan-Cương, phụ giáo ở Quảng-ngãi đi Vinh; M. Hồ-v-Huỳnh, phụ giáo ở Faifoo đi Vinh; M. Tôn-thất-Quỳnh phụ giáo ở Phủ-diễn đi Hưng-nguyên.

Hà-tĩnh : M. Phan-v Khan, trợ giáo ở Phan-rang đi Hương-sơn; M. Phạm-sĩ-Sản trợ giáo ở Hương-sơn đi Đức-thọ; M. Phạm-Đệ trợ giáo ở Anh-sơn đi Thương-bàng; M. Trần-đs-Tịnh phụ giáo ở Cẩm-lộc đi Hà-tĩnh; M. Phạm-tư-Tá phụ giáo ở Nghệ-an đi Hà-tĩnh; Mme Ng.-quốc-Liễn nữ phụ giáo ở Huế đi Hà-tĩnh.

Quảng-bình : M. Ng-đình-Cẩm trợ giáo ở Qui-nhơn đi Roòn; M. Lê-mạnh-Bình trợ giáo ở Thanh-hóa đi Đồng-hới; M. Lê-quang Duật trợ giáo ở Sông-cầu đi Đồng-hới; M. Phan-huy-Tung phụ giáo ở Đồng-hới đi Cao-lao; M. Trần-ngọc-Diệp phụ giáo ở Huế đi Đồng-hới; M. Lê Đoàn phụ giáo ở Cao-lao đi Đồng-hới.

Quảng-trị : M. Ng-bửu-Lư, trợ giáo ở Cam-lộ đi Quảng-trị; M. Lê-Tô phụ giáo ở Phan-thiết đi Quảng-trị; M. Tân-sĩ Phúc phụ giáo ở Phan-thiết đi Hải-lăng.

Thừa-thiên : M. Dương-Cang, trợ giáo ở Quảng nam đi Hương-trà; M. Lương-gọc-Hồ, trợ giáo ở Quảng trị đi Huế; M. Ng-v-Thanh trợ giáo ở Vinh đi Huế; M. Lê-v-Trinh trợ-giáo ở Huế đi Huế; M. Ng-công-Duật, phụ giáo ở Huế đi Huế; M. Ng-dương-Triện phụ giáo ở Huế đi Huế; M. Dương-Sung, phụ giáo ở Hy trà đi Huế; M. Ng-đình-Lân, phụ giáo ở Ng trà đi Huế; M. Trần-tr.-An, phụ giáo ở Nha-trang đi Khoông-phò; M. Đinh ng-Cơ, phụ giáo ở Quảng-nam đi Hương-thủy; M. Lâm-điện-Anh phụ giáo ở Sông-cầu đi Huế; M. Ng-bửu-An, phụ giáo ở Phan-ri đi Hương-trà; M. Ng.-Thanh phụ giáo ở Huế đi Sô-lô-Đông; M. Ng.-v-Phan phụ giáo ở Khoông-phò đi Nghiên-phò

Tourane : M. Thái-Viên, trợ giáo ở Qui nhơn đi Tourane; Mme Đinh-thị Khương, phụ giáo ở Vinh đi Tourane.

Quảng-nam. — M. Lê-v-Kỳ trợ giáo ở Quảng-nam đi Faifoo; M. Ng-Dao, trợ giáo ở Huế đi Quảng-nam; M. Lê-đình Lâm, phụ giáo ở Tourane đi Tam-kỳ

Quảng-ngãi : M Thái-B-Nhuận, phụ giáo ở Banmethuôc đi Quảng-ngãi; M Ng-khắc-Thiều, phụ giáo ở Vinh đi Tư-nghĩa.

Bình-định : M. Võ-xuân-Đệ, trợ giáo ở Huế đi Qui-nhơn; M. Trương-Huế phụ giáo ở Tourane đi Qui-nhơn; M. Tôn-thất-Huyên phụ giáo ở Bình-thuận đi Bình-khê.

Phú-yên : M. Ng-đức-Buân, phụ giáo ở Bình định đi Hòa-mỹ; M Ng-hữu-Chất, phụ giáo ở Tuy-hòa đi Sông-cầu; M. Lê-huy-Sán phụ giáo ở Sông-cầu đi Thanh-nghiệp; M. Trương-thế-Liêu phụ giáo ở Tuy-an đi Tuy-an; M Ng-thái-Diêm, phụ giáo ở Thanh-nghiệp đi Sông-cầu; M. Trần-đình-Thuần, phụ giáo ở Lạc-thổ đi Tuy-hòa.

Khánh-hòa : M. Ng-hữu-Nguyên, phụ giáo ở Quảng-trị đi Nha trang; M. Ng-khoa-Tảo, phụ-giáo ở Nghĩ-an đi Vinh hòa.

Phan-rang : M. Lê-tử Oánh, trợ-giáo ở Phan-thiết đi Dư-khánh; M. Trần-như-Bích phụ giáo ở Phan-răng đi Phan rang.

Bình-thuận : M. Lê Bình trợ giáo ở Con-tum đi Phan-thiết; M. Ông-v-Liêm, phụ giáo ở Nghệ-an đi Phú-lài; M Dương-Lang, phụ giáo ở Quảng-nam (Hàng-nguyên) đi Bình thanh; M Hoàng-Nguyên phụ giáo ở Nghệ-an đi Phan-thiết; M.Ngô Dai, phụ giáo ở Thanh-hóa đi Phan-thiết.

Côn-tum : M. Tôn-thất-Tiến, phụ giáo ở Phú yên đi Tân-an.

VIỆC NAM-KỲ

SAIGON

Bạc các 8 xu và tiền điếu.

Không có bạc các 5 xu, thì hại cho sự buôn bán biết chừng nào, mà nhứt là bại cho người mua nhiều hơn ; mà hại cho người mua là hại cho ai? Là hại cho dân, cho nước ta chớ ai vô đây bỏng nói?

Việc nầy ai cũng dư biết, không cần nói nhiều, để nói qua việc tiền điếu, coi như vị quản-hạt Hội-đồng nghĩ sao :

Cách mươi năm trước, Nam-kỳ ta còn xài tiền điếu, (5 đồng điếu, đổi đặng 1 đồng xu) nay lại không có mà xài, thì cũng một điều rất hại to đó ; nếu có tiền điếu, thì 1 đồng xu, mua được đôi ba món, như là : Rau, tỏi, tiêu, nước-mắm v v. vì không có bạc các 5 xu và tiền điếu, thì dẫu người chỉ muốn tiết kiệm, cũng ra kẻ xa-xỉ ; vì những vật đáng lẽ mua nhiều đáng không hết mà buộc phải sắm, phải mua để đó cho hư mà bỏ hà chẳng phải là điều hại lắm sao ?

Lê-Mai.

Mở lòng nào. — Dẫu thế nào bổ mình sanh ra thì tất nhiên là con mình, nên ai nỡ mang nặng đẻ đau rồi đem bỏ cho đành.

Như việc mới đây trong đêm 19 rạng mặt 20, có tên Chung lại kéo xe của tên Cao-Trực đặng chở 3 người đàn-bà đến nhà bảo sẵn. Khi xe đến nhà tên Chung ở làng Tân-trạch, thì đứa con gái của tên Chung là Thị-Lang nói rằng gần giờ làm bỗn nên trốn đi đâu rồi, không đi xe.

Sáng ngày nay, tên đánh xe Cao-Trực nghe tên Bạch-văn-Bang nói có thấy một đứa nhỏ mới để bỏ giữa đường, nên nó tới Hương-quản mà thưa.

Hương-quản đòi tên Chung là cha Thị-Lang đến tra hỏi thì ban đầu nó chối, thét phải khai ngay rằng con gái nó có để một đứa con rồi đem bỏ giữa đường Mỹ-lộc.

Theo luật Tòa bình nghiêm cấm việc ấy, nên phải giải Thị-Lang qua Tòa.

(Xem trang thứ tư).

NHÀ-ĐỂ MỚI

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tinh mạc, điện máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước uống, chỉ và cô tê, cô xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiệu mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 15 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do
2557

Bà Isis

Bà Isis là một nhà trứ danh trong ngũ xem tướng và nghề đoán số (Crystal Gazing), đã tới Hanoi. Bà trọ ở Hanoi-Hôtel, chambre no 11 và chỉ ở đã đến ngày 9 Septembre mà thôi. Ta chớ nên bỏ qua cái dịp đặc-biệt nầy, mà không đến nhờ bà Isis xem cho. Những vấn-đề lý tài, cảm-tình và gia-đình, về việc gì bà xem cũng được.

Trong khi bà ở Ấn-độ, ở Bangkok, và ở Saigon, bà đã làm cho lắm người phải ngạc-nhiên về cái tài diệu của bà. Thiếu-hạ nhiều người đến nhờ bà xem lắm, ai cũng phục bà đã giỏi cho được nhiều điều trong các công việc của mình, để đến những việc bí-mật công vậy, mà việc gì bà cũng giữ bí-mật cho.

Ngày nào đến nhờ bà xem cũng được, cả ngày lễ và ngày chủ-nhật cũng vậy. Sáng từ 9 đến 11 giờ 1/2, chiều từ 15 giờ 1 2 đến 18 giờ.

GIÁ TIỀN NHƯ SAU NÀY :

Đoán số. . . . . 15$00
Xem tướng. 10.00

Ai muốn đến đem nhờ bà cũng được. Đến nhà xem thì tiền phải trả thêm lên một phần chưa ba nữa.

Tiền xe kém một kilomètre thì bà lịa chịu lấy. Nếu đường xa quá một kilomètre, thì bà chịu tiền lúc đi, còn lúc về thì bà phải chịu.

Nếu đón về nhà xem mà có hai người trở lên nhờ xem thì giá tiền cũng tính như ở Hôtel. Ở Saigon, bà đã từng đến tận nhà xem, kể đến hơn 100 người.

Bà có một người thông ngôn tiếng Pháp đi với bà.

Sau nầy có tin tức gì sẽ đăng thêm.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NỔI SỐ 248

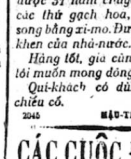
Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, gắng, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.
2045 MẬU-THỊNH kính cáo.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN-NHIÊN 黎

Đến tối thứ năm 7 Septembre lại diễn lại :

ĐỘI CHỮ ĐỒNG-TÂM

Vì lẽ gì mà tích « Đội chữ Đồng-tâm » diễn lại, trước chẳng nói ra các qui-khách cũng đã rõ biết, vậy chỉ xin nói rằng : Lần nầy diễn riêng hẳn một lối hát giọng mới đặt, không dùng một câu hát nào về lối *Chèo* cả. Duy chỉ có cách nói *Lối* xin vẫn giữ như trước. tưởng các ngài cũng lượng xét cho, vì phi cách nói *Lối* ấy, bạn hát không quen dùng lối nói chuyện thường (may ra mà được thì cũng phải học lâu lắm),

Tối thứ ba :
TRUNG-QUÂN-ĐỘI

Lạ thay Đậu-tuyên Nương cùng La công-tử hai người giai tài gái sắc, thiên-tải kỳ phùng, thề mà cải lương-duyên lại mượn mãi tên hòn đạn làm mối băng-nhân, lạ thay! kỳ thay!

Tối thứ tư :
VONG NHÂN XÁ TỘI

Vong nhân tiết « Vong-nhân xá tội » bản-hội xin diễn tích « Vong-nhân xá tội », trước là hiến các ngài một cuộc vui đích đáng xứng nỗi ngày Tết, sau là thời nào tiết ấy. nhà diễn kịch xin kể câu cho thực được phân-minh.

Đến tối thứ năm 7 Septembre

ĐỘI CHỮ ĐỒNG-TÂM

Lại diễn lại lần thứ ba

Theo như những lời bình-phẩm đích đáng của liệt quý đi xem lần trước mà sửa đổi lại : Lần trước có hát chèo và hát tuồng và mấy chỗ giai mất, lần nầy bỏ hẳn đi mà thay vào bằng toàn những lối : hát mới, giọng mới, điệu mới, đàn mới, v v ..

« Đội chữ Đồng tâm » là một tích hát dị thường, cách ra trò, cách ăn vận, các cân hát, tiếng đàn, tiếng trống thảy thảy đều khác hẳn mọi ngày. vậy đến hôm đại diễn lần thứ ba nầy xin diễn theo một lối đặc-biệt không pha lẫn hát tuồng, hát chèo như lần trước, được như vậy thì gọi là một tích hát dị thường cũng chưa phải là quá đáng.

Lần nầy xin cố sức thay đổi cho khác và hay hơn lần trước, đủ hay đủ không xin các ngài lượng cho ở lòng sốt sắng nhiệt-thành cải-lương hí kịch của hội Sán-nhiên-đài.

Thu cả tiền

Bản vẻ từ tối thứ tư đã ngày thứ năm

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 6 đến thứ ba 13 Septembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

LA FEMME PANTÈRE

Bi hát-kịch rất hay và rất ý-nhị, dài 5 hồi

Hồi I, II và III

Nghỉ

Hồi IV và V

Phim : LA FEMME PANTHÈRE

CẢNH PHIÊN LƯU CỦA CÔ MABEL

Rất buồn cười

Tuần lễ sau :

« L'AIGLONNE » và phim **« CHẲNG CHARLOT ĐI CHƠI »**

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

敝八廿號門內華行內祠寶單

Chúng tôi có lời kính trình các qui khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, bồ-phách, mã não chung nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo đồng hồ quả quít, v. v. ở Hong kong sang.

Các qui-khách có ông chiếu cố, xin mau đi ngọc xét bản hiệu kẻo mất một dịp đắc biệt, mà đi mua sẽ ít nhiều mắc lòng, nhất trượt đợi đấy, tình giá thật rẻ.

Cũng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thỉnh thêm được vài tay thợ kim-loàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu gì, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, họ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho các qui-khách mãn-ý mới nghe.

MAI ĐỨC

58, PHỐ HÀNG-BÔNG

Kính-cáo các bạn cổ-đông ích-hữu-thư-xã và các bạn tạp-chí *Hữu-Thanh* biết rằng : Từ ngày 3 Septembre 1922, Hội-sở và báo-quán (chức cũ số 18 phố Mã-vỹ (Rue des Chapeaux) đã dọn sang số nhà 58, **Phố Hàng Bông** (Rue du Coton) Hanoi rồi. Vậy ngài nào có giao-thiệp việc gì với Thư-xã và *Hữu-Thanh*, xin quá-bộ lại hội-sở mới (số 58, phố Hàng Bông) và có gửi thư-từ, xin cứ đề số nhà ấy.

Nhân lại xin kính thưa để các ngài biết rằng *Hữu-Thanh* số 26 và số 27 chậm đến bây giờ chưa ra, là vì khi ông Trần-Quang-Huy còn giữ chức chủ-nhiệm làm lắm sự lôi-thôi ngăn-trở đến việc in. Nay tôi được cử lên thay ông Trần-Quang-Huy làm chủ-nhiệm thì tôi đã thu-xếp ổn-thỏa mọi việc, *Hữu-Thanh* sẽ lại xuất-bản như thường. Song hai số đình-trệ lại như thế mà nay ra một lúc thì việc in sợ chậm quá, nên tôi đã định hai số đồng làm một q uyển mà bài vở thì nhiều cũng như hai quyển vậy, xin các ngài lượng xét cho thì tôi cảm tạ lắm.

Nay kính cáo
NGHIÊM-XUÂN-VỊNH
Directeur-Gérant de la Société Ích-Hữu-Thư-Xã et de la Revue Hữu-Thanh, N° 58, Rue du Coton, HANOI
3 322

Phải vậy chăng. — Hôm qua thầy thông Tợ đi làm việc, còn vợ thầy thì đi chợ, giao ba đứa con và nhà cửa cho Thâu là đứa ở giữ.

Ở nhà tên Thâu đem 3 đứa nhỏ bỏ ngoài sau bếp, rồi nó lên nhà trên dàng chia khóa giả mà mở tủ lấy vòng vàng chuỗi hột và quần áo hết. Đến chừng 9 giờ thìm thông Tợ về thì thấy cửa mở bét, còn tủ cũng mở hoác ra chúng ấy mới hay là bị mất đồ.

Tên Thâu ra tay trộm đồ đó thì giấu tay còn để lại, nên không khó gì mà tra xét.

Theo lời thầy Tợ thì chẳng phải một mình tên Thâu mà làm nên việc, chắc có kẻ khác đồng lõa.

Bọn nào đây? — Khách Nước-bẹ Tang-Phat, trần-Tan đến thưa năm sáu người Annam lạ mặt xuống ghe đánh chúng nó mà giựt đồ-đạc giá đáng 58 p. 80.

CẦN-THƠ

Bạn hát xiếc Annam. — *An-hà báo* có đăng rằng: « Bạn hát xiếc toàn là người Annam làm tuồng của M. André Nguyễn-văn-Thận đến Cần-thơ khởi sự hát đêm thứ sáu 18 Août. Những thể cách nhào múa xem ra thật là chẳng kém các bạn xiếc của người tha-quốc đến hát xứ ta. Kép hát lớn nhỏ tập luyện rất am-tường, như một nữ nhi độ chừng 11, 12 tuổi nhào múa trên đó nhiều cách ai thấy cũng khen, còn hai người đứng đỡ ấy mày nhiêu kiểu coi rất đẹp, như lớp một người chịu cái ngồi sao bằng sắt cho một người nhào múa xem rất cầm động, ngoại giả còn nhiều lớp như là đi giáy, liệng đuốc cháy, phóng dao, đá ban, đi trên trái lăn, v. v. lớp nào lớp ấy bàng quan đều vỗ tay khen ngợi,

Thấy vậy cũng nên mừng cho người Annam ta ngày nay được chen chân trong nghề hát xiếc là một nghề của các nước văn-minh phát minh từ bấy lâu và lại là một mỹ-thuật rất khó, tuy người mình chưa có phó bày tập luyện được các thứ ác thú như họ, song cái công soạn-tạo của M. André Ng-v Thận đây mỗi mỗi đều được vừa lòng đẹp dạ của công-chúng khán-trường, đã chẳng đáng ba tặng sao?

Các cuộc phô trương xem đây cũng rõ, nào là khí-nghệ, trong các cuộc đổ ra, nơi sân khấu, bàn, ghế, vào, sập về các trường hát y-phục v. v. và lương-nự cho kép hát thì số tiền chẳng phải là ít. Người An-nam mới cuộc tạo thành, vốn liếng phong ra có mấy ngàn, M. André Ng-v Thận có tâm cuẩng nệ mến, là kẻ ngoại-bang được trong vào cuộc nầy mà trăm trở rằng người Annam buổi nầy nhiễm được mới tân-học mà bỏ cái nặng tuyệt bất năng hành chi ra là nặng thuyết năng hành thì cũng đã vui đã mừng cho đồng bào tri-đó.

Nghe đâu bạn hát xiếc Annam nầy đi hát đến tỉnh nào thì cũng được lời khách-quan Lang-sa và Annam khen ngợi tất cả.

Còn bao cũng vui mừng mà thấy được người mình ngày nay chẳng những là trong các ngành công-thương kỹ-nghệ mà tiệm-tiệm nhi tấn, lại thêm nghề hát xiếc.

Thương giới tân văn

Ngày 5 Septembre 1922

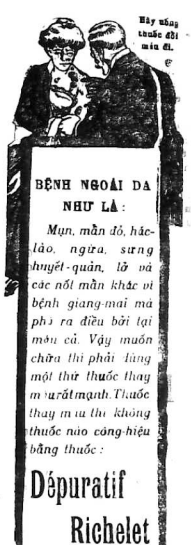
Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 7 f. 10
Nhà Ngân-hàng. 7 10

Tàu tới tàu đi

Tàu *Van Vollanhoven* đến ngày 7 Septembre hồi 8 giờ sáng mới chạy Hong-kong.

Tàu *Dalng* đến ngày 3 Septembre hồi 10 giờ sáng sẽ chạy sang Pháp.

Quạt Máy

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG Hanoi, mới về nhiều thứ quạt máy.

Quạt treo trần — Quạt để bàn — Quạt quay đi quay lại, hiệu Marelli, là thứ quạt tốt nhất hoàn-cầu.

Xin qui-khách mua mau kẻo hết.

2075

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

2099

Nhà Bán-đồ « TẮM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.**

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-lãm rằng, phàm những số tiền qua hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng mang-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem gian thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres proportionnels hay là timbres de dimension.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-GARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ đề chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Thuốc hiệu MONTÈS
thuốc nước = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thịt = 2 $ 00 một chai

Guttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Guttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn:
Các thứ thuốc nước dùng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêu-gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-mô SIROP PECTORAL đặc-cẩn, ho mãi.
Thuốc Lao chế người lên dùng được thôi

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ TRÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-hiển, đồ-đinh, thuốc-hiển hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-hiển, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán chịu và bán bao kín

Bán cất và bám lô
• THUỐC DÉRÉ •
5 $ 00 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai rất hay mà không có thuốc độc rất nhẹ nhàng, nếu dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc nay thì mấy chất độc làm dược: Thuốc nay rất hay, rất gọi, vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ cho người ra sinh. Muốn dùng thuốc nầy trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 5 $ 00 mà thôi.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

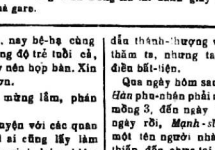
Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tuỳ ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2048

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LY VỀ CHỢ HIẾU
Ở ga YÊN-LY sáng hôm nào cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Ly về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Ly.
b. CHỢ-HIẾU (Phủ-Qui) đi hết 1 giờ chiều đến ga Yên-Ly vừa kịp chuyến xe lửa thứ nhất về Hà-thấy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ
Ở VINH đi hết 1 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
b. ĐÔNG-HÀ (ra hết 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây nay, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Ly về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Ly. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hồ Bun buôn bán sầm uất lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đônghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng kỳ lấy vé nên có ý kẻo làm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đành giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Ly đi chợ-Hiếu thì đánh giấy thép ra **PHẠM-VĂN-PHI** Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho **PHẠM-VĂN-PHI** Đông-hà gare.

2072

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

⊕ NÊN CẨN THẬN — Chúng tôi kính trình các qui khách hiết rằng chúng tôi mới bắt được một người nhà quê mua trà đem rà nhỏ đất cát để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bao giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì hao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát, đừng nên rẻ mà mua phốt-phát giả, và hãy nên thật ở bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem.

Song nên ai hết được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này:

22 $ 00 một tấn (là tonne độ 1000 kilos)	hiệu « PH. 19.21 ».
25 , 00 —	—	hiệu « PH. S ».
50 00 —	—	hiệu « PH. E ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19 21 ».

Phốt phát hiệu « PH. E » để bón ruộng đất ngọt. Bón vào đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có chộn lẫn máy thứ bột Potasse. Bột-tốt, ở bên Tây đem sang.

Dùng theo phốt-phát hiệu « PH. E » này mà bón cho thứ rau, Legumes, nhất là Bắp cải thì khác lắm tốt lắm.

CÁCH DÙNG — Mỗi một mẫu vãi bốn bao là 200 cân tây vãi trước năm mười ngày rồi cày chảo được hay cày trước năm mười ngày rồi vãi phốt-phát chảo được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. — Bao gai không (sac en jute vide) bây cần lành lặn mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10) Nếu bao rách và hơi thông thì chúng tôi không nhận nữa.

⊕ Các qui khách cần hỏi sau điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Hà-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay.

2035

N° 176

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

.. Như trăm dây thức khuya dậy sớm, chăm-chỉ khó-nhọc, mà chẳng may sai lầm một chút thì có khi cẩn làm đứa thất-phu không công, thế thì thiết-tưởng lại còn kém người thư-sinh nhiều lắm. Trăm nay chỉ mong sao chóng sinh hoàng-nam, đến ngày trưởng-thành, trăm sẽ truyền ngôi cho, rồi đi tiêu-dao các nơi danh-sơn thắng-cảnh, ấy là trăm được mãn-nguyện vậy.

Hai vua tôi chuyện-trò cùng nhau, bấy giờ nghe tiếng trống đã sang canh ba, *Lệ minh-đường* nghĩ thầm: Ta nguyên là nữ-lưu, mà nay cùng thành-thượng chuyện-trò suốt đêm thì sau này cải-trang, tất người ta lại sinh điều chỉ-nghị.

Lệ-minh-đường nghĩ vậy, liền tâu rằng:

— Bây giờ đã sắp sang canh tư, xin thánh-giá về cung yên nghỉ.

Vua *Thành-tôn* nói:

— Ngày nay thiên-hạ thái-bình, nhờ có tiên-sinh xem-xét quốc-chính cho, cho nên trăm cũng được nhàn-hạ. Lại gặp Chính-cung hoàng-hậu đang có thai, trăm ở riêng cung, một mình buồn-bã, đêm nay định cùng tiên-sinh cũng rượu nói chuyện suốt đêm, để tỏ cái tình vua tôi tương-đắc với nhau.

Lệ-minh-đường nghĩ thầm: Nếu bây giờ ta cùng thánh-thượng nói chuyện suốt đêm, sau này tất thế nào cũng có tai tiếng. Nghĩ vậy, liền tâu:

— Vua tôi cùng nhau đàm-luận quốc-chính thì nên họp ban ngày, chớ nên họp ban đêm. Huống chi bây giờ không phải có việc quốc-chính, mà vua tôi nói chuyện suốt đêm thì tất người ngoài lại nghi là kẻ bạ-thần vì ỷ-mị bệ-hạ mới được quyền cao chức trọng, bệ-hạ cũng mất cái vẻ tôn-nghiêm.

Vua *Thành-tôn* mỉm cười mà bảo rằng:

— Tiên-sinh nghĩ lầm! Vua *Thái-tôn* đời trước, nhân khi đêm tối, trời xuống tuyết nhiều, mà còn thân-hành tới nhà *Triệu-Phỏ* để nói chuyện. Việc ấy đến nay vẫn truyền làm giai-hoại, ai cũng bảo là vua tôi tương đắc với nhau. Cớ sao tiên-sinh lại từ-chối..

Lệ-minh-đường nói:

— Vua *Thái tôn* đời trước cùng *Triệu-Phỏ* đều đã tuổi già, chắc không bàn chuyện nhảm, nay bệ-hạ cùng kẻ hạ-thần còn đang độ trẻ tuổi cả, vậy đêm khuya chớ nên họp bàn. Xin bệ-hạ về cung là hơn.

Vua *Thành-tôn* mừng lắm, phán rằng:

— Trăm nói chuyện với các quan đại-thần khác thì ai cũng lấy làm hân-hạnh, nay tiên-sinh lại nghiêm nét mặt mà từ-chối, trăm càng lấy làm kính-phục lắm.

Nói xong, ngài lại bảo *Quyện-xương* châm đèn để về cung. *Quyện xương* châm đèn, vua *Thành-tôn* đứng dậy, *Lệ-minh-đường* theo ra để tiễn, vua *Thành-tôn* ngăn lại mà bảo rằng:

— Thôi! Đêm đã khuya rồi, trăm miễn cho tiên-sinh không phải ra tiễn.

Lệ-minh-đường nói:

— Cái lễ vua tôi, tất phải như thế!

Lệ-minh-đường tiễn vua *Thành-tôn* ra khỏi nội-các, rồi quay trở vào đóng kín cửa phòng, cởi áo ngoài ra, tắt đèn đi ngủ, nằm nghĩ thầm rằng: thành-thượng thật là bậc minh-triết, biết phục lẽ phải. Ngày mai ta nên trở về tướng-phủ, chắc thân-mẫu ta đã gọi thầy thuốc khác đến chữa bệnh rồi. Nếu ta còn ngồi tại đây thì dẫu thánh-thượng vì lòng tử tế đến thăm ta, nhưng ta là nữ-lưu e có điều bất-tiện.

Qua ngày hôm sau là ngày mồng 5, *Hàn* phu-nhân phải nghỉ thuốc từ ngày mồng 3, đến ngày hôm ấy đã là 3 ngày rồi, *Mạnh-sĩ-nguyên* lại sai một tên người nhà cầm cái danh-thiếp đến chực tại cửa tướng-phủ, để trình *Lệ-minh-đường* về thì mới ngay. Nếu buổi sáng hôm ấy chưa thì nhất định sai *Mạnh* ông-tử vào nội-các để mời ra.

Hàn phu-nhân mừng rỡ mà nói rằng:

— Có được như vậy thì lòng già này mới khỏi nghi-ngờ.

Mạnh sĩ-nguyên nói:

— Quả nhiên là con gái ta rồi. Nhưng nó vốn tính cương-nghị, cho nên ta chưa dám nhận. Nay nên ý kế mà thì-hành.

Lại nói chuyện người nhà bộ *Mạnh* sang đến tướng-phủ, hỏi thủ-môn-quan rằng:

— Tướng-công đã về chưa?

Thủ-môn-quan nói:

— Còn ở trong các chưa về.

Người nhà bộ *Mạnh* đứng chực tại ngoài cửa tướng-phủ. Khi *Lệ-minh-đường* về, người nhà bộ *Mạnh* quỳ ở trước kiệu, đưa danh-thiếp mà bẩm rằng:

— Dạ dám bẩm tướng-công! chúng tôi là người nhà bộ *Mạnh*, phụng-mệnh lão-gia tôi mời tướng-công đến thăm bệnh. Hiện phu-nhân tôi chớ thuốc cũng đã 3 ngày nay, có cho tôi đem cái danh-thiếp sang đây để kính mời.

Lệ-minh-đường truyền dừng kiệu lại, rồi cầm lấy danh-thiếp xem [illegible] vì quốc-chính bề-bộn, ta nội-các đã xem-xét vấn-an, không thể ra được. Ta đã có dặn người nhà bảo *Mạnh* lão-gia mời thầy thuốc khác, sao lại còn đợi ta.

Người bộ *Mạnh* nói:

— Thủ-môn-quan cũng có truyền bảo nên mời thầy thuốc khác, nhưng lão-gia tôi không dám mời thầy thuốc khác là sợ có quan-hệ đến tính-mệnh, xin tướng-công rủ lòng thương mà cứu chữa cho.

Lệ-minh-đường nghĩ thầm: thân-mẫu ta phải đợi thuốc trong 3 ngày nay thì chưa biết hay dở thế nào. Nghĩ vậy, liền bảo rằng:

— Nhà-ngươi cứ về trước, rồi ta sẽ sang.

Lệ-minh-đường vào nhà trong, nàng *Tố-hoa* đón mà bảo rằng:

— Lão-gia ngày nào cũng sai người chực tại cửa phủ để đón tiên-thư sang xem mạch, tiên-thư đã gặp chưa?

Lệ-minh-đường nói:

— Em vừa mới gặp rồi!

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Lão-gia đã dụng tâm như thế, tất là phu-nhân bệnh nặng, tiên-thư nên đi thăm, một chút, chắc cũng chưa đến nỗi bại-lộ nào.

Lệ-minh-đường nói:

— Trong lòng chị tất cho em là đứa bất hiếu. Nhưng em đi chuyến nầy, tất phải bại-lộ. Chị hãy tin lời em, em đoán việc không mấy khi lầm vậy. Âu là em cứ đi, để cho chị khỏi nói.

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Giả-sử bại-lộ thì tình trong cốt-nhục, ngày nay nhận nhau, cũng là việc hay, chỉ nên dặn lão-gia chớ tiết-lộ ra là được.

Lệ-minh-đường nói:

— Dẫu mình dặn thế nào thì rồi cũng phải tiết-lộ ngay, không thể bí-mật được.

Nói xong, cùng nàng *Tố-hoa* ăn bánh, bỗng thấy đứa nữ-tỳ cầm thiệp vào bảo rằng:

— Mạnh lão-gia sai *Mạnh* hộ-sĩ đến mời tướng-công sang thăm bệnh, hiện đã đứng chờ tại ngoài cửa tướng-phủ.

(Còn nữa).